

Eda kommun

Styrdokument

Handläggning av LSS, riktlinje

Styrdokument – Verksamhetsnivå

Dokumenttyp:	Riktlinje
Beslutsdatum och paragraf:	2024-12-02 § 210
Beslutsfattare:	Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig:	Socialt ansvarig samordnare
Diarienummer:	
Omfattning:	Riktlinjen gäller för myndighetsutövning enligt LSS inom IFO/Myndighetsenheten i Eda kommun. Den omfattar handläggning, utredning, bedömning, beslut, uppföljning och omprövning av insatser enligt LSS
Giltighetstid:	Riktlinjen gäller tills vidare. Översyn sker årligen och revidering vid behov
Uppdaterad/Reviderad:	2017-04-03 § 70 Kommunstyrelsen 2021-03-10 § 52 Kommunstyrelsen 2026-11-13 Socialnämnden (Typ av revidering: Redaktionell översyn, ej politiskt beslut)
Versionsnummer:	3.1

Handläggning av LSS, riktlinje

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	3
Inledning.....	7
Bakgrund	7
Syfte.....	7
Mål	7
Översikt	7
Aktuell lagstiftning	8
Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade	8
Vem kan få insats enligt LSS	8
Vilka insatser finns	9
Ansvar	9
Socialtjänstprocessen	9
Ta emot ansökan eller anmälan.....	10
Ta emot begäran enligt LSS	10
Möte	11
Utredning.....	11
Kommunicering.....	11
Beslut.....	11
Meddela beslut	12
Avslag och överklaga beslut.....	12
Formulera uppdrag till verkställighet	12
Individuell plan enligt 10§LSS.....	12
Uppföljning.....	13
Dokumentera.....	13
Ompröva eller avslut	13
Omprövning	13
Avslut	13
Generellt	13
Sekretess.....	13
Social dokumentation.....	13

Handläggning av LSS, riktlinje

Stöd till närstående	13
Resor	14
Parboende medboende.....	14
Gemensamt hushåll och föräldraansvar	14
Föräldrar med funktionsnedsättning	14
Handläggningstid	14
Tillfällig vistelse i kommunen	14
Enskilda över 66 år	14
Enskilda med beroendeproblematik	15
Enskilda med psykisk ohälsa	15
God man/förvaltare.....	15
Barns delaktighet/barnkonventionen.....	15
Beslut om olika insatser enligt LSS	15
Personlig assistans	15
Syfte.....	16
Försäkringskassans ansvar	16
Kommunens ansvar	16
Kriterier för att beviljas personlig assistans	16
Avgränsningar.....	17
Beslut	18
Omkostnader	18
Ledsagarservice.....	19
Syfte.....	19
Kriterier för att beviljas ledsagarservice.....	19
Avgränsningar.....	20
Beslut om ledsagarservice	20
Omkostnader	20
Kontaktperson	21
Syfte.....	21
Kriterier för att bevilja kontaktperson	21
Avgränsningar.....	22
Beslut om kontaktperson	22

Handläggning av LSS, riktlinje

Omkostnader	22
Avlösarservice i hemmet	22
Syfte	22
Kriterier för att bevilja avlösarservice i hemmet	22
Avgränsningar	23
Beslut	23
Korttidsvistelse	23
Syfte	23
Kriterier för att bevilja korttidsvistelse	24
Avgränsningar	24
Beslut	24
Avgift	25
Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år	25
Syfte	25
Kriterier för att bevilja korttidstillsyn	26
Avgränsningar	26
Beslut	26
Boende för barn och ungdomar	26
Syfte	26
Kriterier för att bevilja bostad med särskild service för barn och ungdom	27
Avgränsningar	27
Beslut	27
Ersättning till familjehem	27
Avgift för Familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom ...	28
Bostad med särskild service för vuxna	28
Syfte	28
Servicebostad	28
Gruppboende	29
Särskilt anpassad bostad	29
Kriterier	29
Beslut	29
Avgifter	29

Handläggning av LSS, riktlinje

Daglig verksamhet	30
Syfte	30
Kriterier	30
Avgränsningar	30
Beslut	30
Ersättning	30

Handläggning av LSS, riktlinje

Inledning

Denna riktlinje syftar till att skapa en gemensam och enhetlig tillämpning inom verksamheten samt säkerställa rättssäkerhet, likvärdighet och god kvalitet. Riktlinjen utgör ett stöd för chefer och medarbetare vid handläggning, beslutsfattande och genomförande av insatser samt tydliggör de övergripande principer och utgångspunkter som gäller inom området.

Bakgrund

LSS är en rättighetslag som reglerar stöd och service till personer som omfattas av lagens personkretsar. Riktlinjen har tagits fram för att ge stöd i handläggning, bedömning och beslutsfattande enligt LSS samt bidra till en rättssäker och likvärdig myndighetsutövning inom Eda kommun.

Syfte

Riktlinjens huvudsakliga syfte är att vara ett stöd vid handläggning av insatser enligt LSS, lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade. Riktlinjen beskriver lagens insatser, kriterier för att beviljas respektive insats samt i vilken omfattning dessa insatser normalt beviljas. Ett enhetligt synsätt vid handläggning stärker den enskildes rättssäkerhet genom att säkerställa att beslut fattas på likartade bedömningsgrunder.

Riktlinjen är endast vägledande och är ett komplement till de lagar och föreskrifter som styr verksamheter inom området.

Mål

Målet med insatser enligt LSS är att människor med funktionsnedsättning ska kunna leva ett så självständigt och meningsfullt liv som möjligt. Den enskildes förmågor ska tas till vara och stärkas så långt det är möjligt. Insatserna ska planeras i nära samverkan med den enskilde och/eller anhöriga eller närstående. En övergripande utgångspunkt är att den enskilde ska ges möjlighet att leva ett värdigt liv och känna välbefinnande, ges möjlighet att leva ett aktivt liv och ha inflytande över sin vardag, vara trygg och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt, ha tillgång till god vård och stöd samt ha rätt till privatliv, kroppslig integritet, självbestämmande, delaktighet och individanpassning.

Översikt

Dokumentet beskriver riktlinjens syfte, omfattning och ansvarsfördelning. Vidare redovisas de regler, principer och förhållningssätt som ska tillämpas inom verksamheten samt hur riktlinjen ska följas upp och hållas aktuell.

Handläggning av LSS, riktlinje

Aktuell lagstiftning

Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
Förvaltningslagen
Äktenskapsbalken
Föräldrabalken
Kommunallagen

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Lagens intention är att den enskilde ska garanteras goda levnadsvillkor. Goda levnadsvillkor innebär kvalitet ur ett långsiktigt perspektiv till skillnad från skälig levnadsnivå.

Insatserna ska utformas så att den enskilde ska känna delaktighet och jämlikhet i samhället, vilket innebär att den enskilde ska kunna delta i samhällslivet på samma villkor som andra.

LSS-insatserna ska minska svårigheter i den dagliga livsföringen för personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar.

Insatserna får inte ges formen av ett beskyddande omhändertagande, där den enskilde får en passiv roll. Alla insatser ska ha en aktiverande prägel.

Insatserna ska vara varaktiga och samordnade. De ska anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

Vem kan få insats enligt LSS

Rätt till insats enligt LSS föreligger om den enskilde omfattas av någon av lagens angivna personkretsar.

- Personkrets 1 omfattar personer med utvecklingsstörning och personer med autism eller autismliknande tillstånd.
- Personkrets 2 omfattar personer som har en hjärnskada med en begåvningsmässig funktionsnedsättning. Orsak till skadan kan vara en olycka, skada eller en sjukdom. Personen har fått sin skada i vuxen ålder, d.v.s. efter 16 års ålder.
- Personkrets 3 omfattar personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar som inte beror på normalt åldrande.

Funktionsnedsättningen ska vara varaktig. Med varaktig funktionsnedsättning avses att det inte ska vara av övergående eller tillfällig natur. Tidsgränsen för om funktionshindret ska betraktas som varaktigt får bedömas i varje enskilt fall.

Generellt anses att varaktighet normalt föreligger om funktionsnedsättningen består under en överskådlig tid, minst två år.

I fall där varaktigheten av funktionsnedsättningen är svår att bedöma får LSS-handläggaren utgå från den situation som föreligger vid utredningstillfället och överväga att tidsbegränsa beslutet för att kunna göra en förnyad bedömning.

Personen ska ha betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och inte klara vardagsrutiner på egen hand, som personlig hygien, toalettbesök, på- och avklädning, mathållning, förflyttning inomhus och utomhus eller svårigheter när det gäller kommunikation. Svårigheter ska finnas varje dag och i olika situationer och miljöer. Det ska även starkt påverka flera viktiga livsområden, som boende, fritid eller behov av habilitering eller rehabilitering.

Vid bedömning av tillhörighet till personkrets 1 och 2 ska det alltid finnas intyg från psykolog eller

Handläggning av LSS, riktlinje

läkare, där diagnosen uttryckligen överensstämmer med begreppen i lagtexten. Underlag kan också begäras från arbetsterapeut eller sjukgymnast.

Bedömning om personkretstillhörighet görs i samband med begäran och på förekommen anledning.

Vilka insatser finns

I lagen finns tio olika stödinsatser:

1. Rådgivning och annat personligt stöd. Denna insats ansvarar regionen för
2. Biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd
3. Ledsagarservice
4. Biträde av kontaktperson
5. Avlösarservice i hemmet
6. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet
7. Korttidstillsyn för skolorngdom över 12 år
8. Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet
9. Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad för vuxna
10. Daglig verksamhet

Enligt lagen är personer inom personkrets 3 inte berättigade till insatsen daglig verksamhet.

Ansvar

Nämnden (kommunstyrelsen) ansvarar för att

- besluta om styrdokument gällande socialtjänst.

Socialsekreterare LSS ansvarar för att

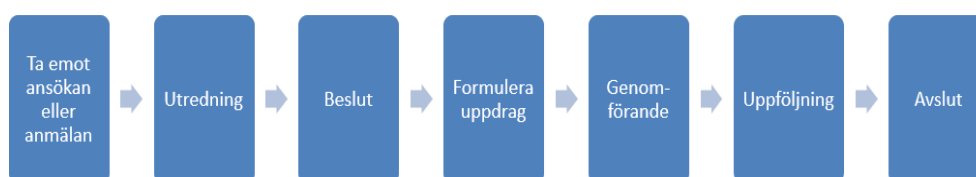
- ta emot den enskildes begäran, utreda och bedöma behov samt besluta om insatser.
- vara behjälplig vid överklagan av icke gynnande beslut.
- beställa via uppdrag beslutade insatser av verkställande enhet.
- följa upp och dokumentera när den beställda insatsen verkställts.

Utförarverksamheten ansvarar för att

- verkställa de insatser som LSS-handläggare beslutat om.
- följa upp och dokumentera hur den beställda insatsen verkställts.
- meddela LSS-handläggare om förhållandena för den enskilde förändras.

Socialtjänstprocessen

Socialtjänstprocessen har olika huvuddelar där både myndighet och verkställighet ansvarar för olika och några gemensamma delar, se nedanstående figur. Processerna består av aktiviteter som ska vara standardiserade och som i sin tur består av rutiner.

Handläggning av LSS, riktlinje

Myndighet ansvarar för nedanstående huvuddelar:

Myndighet är blå rutor och verkställigheten är gula rutor.

Verkställighet ansvarar för nedanstående huvuddelar:

Verkställigheten är blå rutor och myndighet är gula rutor.

Ta emot ansökan eller anmälan

Uppmärksamma behov

Grundprincipen är att personen själv ska göra ansökan. Om han/hon är under 15 år eller uppenbart saknar förmåga att på egen hand ta ställning till en ansökan kan ansökan göras av:

- Vårdnadshavare (för underåriga)
- Särskilt förordnad förmyndare (för underåriga)
- Legal företrädare som till exempel god man, förvaltare eller ombud

Ta emot begäran enligt LSS

Eda kommuns ansvar för LSS-insatser gäller för de personer som är bosatta i kommunen. Ansökan kan göras muntligt eller skriftligt. För att göra ansökan tas kontakt med LSS-handläggare.

Ansökan om s.k. förhandsbesked kan göras av en person som önskar flytta till Eda kommun. Ett förhandsbesked ger svar på om en person har rätt till sökt LSS-insats då personen flyttat till kommunen. Förhandsbesked gäller i sex månader från den dag då insatserna blir tillgängliga för den enskilde.

Förhandsbedöma

Handläggning av LSS, riktlinje

Förhandsbedöma och ta fatta beslut om att inleda utredning.

Möte

Vid all handläggning ska stor vikt läggas vid den enskildes rätt till delaktighet, inflytande och självbestämmande.

Målsättningen är att LSS-handläggare ska ha tagit kontakt med sökande eller legal företrädare inom en vecka efter det att ansökan har inkommit.

Utredning

Inleda utredning

Utredningen ska vara tillräckligt omfattande för att ge ett tillfredställande underlag för beslut, men inte vara mer genomgripande än vad som är nödvändigt för utredningens syfte. Utredning och bedömning ska utföras i samråd med den som söker insatsen och bygga på en helhetssyn.

Vid bedömning av om en person har rätt till LSS-insats, prövas om den sökande:

- Tillhör LSS personkrets.
- Har behov av begärd insats för att uppnå goda levnadsvillkor.
- Om behovet inte är tillgodosett på annat sätt.

Vid bedömning av behovet av den begärda insatsen sker alltid en individuell bedömning utifrån den sökandes speciella situation och behov.

Det innebär att levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning ska jämföras med villkoren för människor utan funktionsnedsättning och är i samma ålder med liknande förhållanden.

Inhämta uppgifter inför upprättande av beslutsunderlag

Inhämta de uppgifter som behövs för utredningen.

Analysera och bedöma

Analysera och bedöma behovet av insats och vilken typ av insats som det i så fall ska beslutas om.

Kommunicering

Kommunicering till sökande och legal företrädare görs innan beslut tas.

Beslut

Fatta beslut

- LSS-handläggare och socialnämnden är delegater och har rätt att fatta beslut om LSS-insatser enligt delegationsordning som är fastställd kommunstyrelsen.
- Handläggningen skall ske skyndsamt och beslut ska vanligtvis vara fattat inom fyra veckor efter det att den information som krävs för utredningen finns hos LSS-handläggare.
- Utredningen leder fram till ett beslut om bifall eller avslag av sökt insats. Delar av den sökta insatsen kan beviljas, medan andra delar avslås.
- Beslut fattas tills vidare eller i vissa fall med tidsbegränsning. Beslutsperiod bedöms

Handläggning av LSS, riktlinje

utifrån förhållandena i varje enskilt ärende.

- Beslutet ska alltid ha med en omprövningsklausul.

Meddela beslut

- Beslut meddelas sökande och ev legal företrädare.

Avslag och överklaga beslut

- Vid avslag kan den sökande eller legal företrädare överklaga beslutet. Hänvisning om hur beslutet kan överklagas ska följa med beslutet. I den framgår hur man överklagar, vilken tid man har på sig från det att man tagit del av beslutet. Överklagandet ska vara skriftligt och lämnas till Vård och stöd i Eda kommun, som prövar om beslutet ska omprövas innan ärendet eventuellt överlämnas till Förvaltningsrätten.
- LSS-handläggare och i vissa fall socialnämnden läser överklagan och avgör om beslutet ska ändras eller om överklagan ska tas upp till rättslig prövning.
- Om överklagan går vidare till rättslig prövning skickas den, tillsammans med ett yttrande, av LSS-handläggaren till Förvaltningsdomstolen som avgör ärendet.

Formulera uppdrag till verkställighet

- När insatserna ska verkställas överlämnas beslutet och uppdraget till den som har ansvar för verkställigheten. De ser till att besluten verkställs. Alla insatser ska vara verkställda snarast möjligt.
- Kontakt tas av verkställigheten med den sökande eller legal företrädare snarast möjligt, dock senast inom tre veckor. Verkställandet av de olika insatserna sker alltid i samråd och i dialog med den enskilde och/eller företrädaren.
- Genomförandeplan upprättas av verksamheten.
- Om den enskilde tackar nej till erbjuden insats kan detta i vissa fall bedömas som om behovet inte kvarstår. Ärendet aktualiseras då åter hos LSS-handläggare.

Individuell plan enligt 10§LSS

- När en insats beviljas ska den enskilde, vårdnadshavare eller legal företrädare erbjudas att en individuell plan upprättas.
- Planens syfte är att ge en överblick över planerade och beslutade insatser eller andra aktuella frågor utifrån den enskildes behov. Den är även till för att underlätta samordning och sekretess mellan till exempel landsting och kommun.
- Planen ska följas upp fortlöpande.
- Planen avslutas då det inte längre finns aktuella frågor att ta upp.
- Ansvar för erbjudande och samordning är LSS-handläggare.

Handläggning av LSS, riktlinje

- När SIP (samordnad individuell plan) har genomförts och dokumenterats ersätter den normalt den individuella planen.

Uppföljning

- Socialsekreterare LSS följer upp beslutet årsvis eller på förekommen anledning.
- Den enskildes behov kan ha förändrats och beslutet kan därmed behöva omprövas eller eventuellt ändra insats.

Dokumentera

- Handläggning och utförande av beslut inom LSS dokumenteras i verksamhetssystemet Lifecare.
- Dokumentation sker av beslut och åtgärder som krävs i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse.
- Handlingar som rör personliga förhållanden ska förvaras så att obehöriga inte har tillgång till dem.
- Den enskilde, vårdnadshavare och legal företrädare har rätt att ta del av dokumentationen.

Ompröva eller avslut

Omprövning

- Omprövningen kan även ske om förändring skett av de förutsättningar som legat till grund för beslutet, till exempel om en person flyttat hemifrån till en bostad med särskild service.
- Omprövning av beslut görs alltid då den sökande eller legal företrädare begär det.
- Vid omprövning ändras beslut utifrån förändrat behov hos den enskilde.

Avslut

- Informera sökande eller legal företrädare om avslut. Avsluta dokumentationen i verksamhetssystemet Lifecare.

Generellt

Sekretess

Uppgifter om den enskilde är sekretessbelagda och kan inte lämnas ut till annan än denne utan samtycke.

Social dokumentation

Information om social dokumentation finns att läsa i riktlinjen och rutinen "Dokumentation inom SoL, LSS och HSL".

Stöd till närstående

Se riktlinje Anhörigstöd.

Handläggning av LSS, riktlinje

Resor

Tillfällig utökning av personlig assistans eller ledsagarservice under en resa ska vara socialsekreterare LSS tillhanda minst tre månader i förväg. Inga retroaktiva beslut kan fattas.

Parboende medboende

Om behov och önskemål finns får detta lyftas och utredas separat.

Gemensamt hushåll och föräldraansvar

För vuxna personer som lever i hushållsgemenskap förutsätts att viss praktisk hjälp ges mellan de vuxna. Något ansvar för den andres personliga omvårdnad föreligger inte. Detta gäller även för par som sammanbor och föräldrar med hemmavarande barn över 18 år. För makar finns detta reglerat i äktenskapsbalken. Några särskilda skäl att göra avsteg från denna bedömning t.ex. med hänsyn till kulturellt betingade traditioner skall normalt inte göras.

Föräldrar med funktionsnedsättning

Föräldrar med funktionsnedsättning har rätt att få hjälp med omvårdnaden av barnet. Detta förutsätter att de har föräldraförmåga och aktivt medverkar i det stöd som personal ger barnet. Föräldraförmåga innebär bl.a att själv ta ansvar för barnet, se vad barnet behöver och kunna tala om för personalen vad som ska göras. När det uppstår frågetecken runt föräldraförmågan ska enheten för bar och unga kontaktas. Enheten för barn och unga är alltid huvudansvarig för den typen av utredningar.

Omvårdnad av barn till en person med funktionsnedsättning är som huvudregel inte en syssla för personal, t ex en personlig assistent. För en person med funktionshinder kan dock den personliga assistenten vara en viktig förutsättning för att kunna utöva ett föräldraskap. Behovet av personlig assistans i föräldrarollen varierar efterhand som barnet växer och utvecklas och är störst de första åren i barnets liv. Bedömningen av hur länge en viss omvårdnad av barnet bör anses ingå i föräldrarnas personliga assistans måste avgöras i varje enskilt fall.

Handläggningstid

Målsättningen är att tiden från det att en begäran har inkommit tills att ett beslut har fattats inte ska överstiga tre månader. Om begäran gäller mera ingripande och omsorgskrävande insatser kan den totala utredningstiden ibland överstiga tre månader. Exempel på sådana insatser är personlig assistans och bostad med särskild service.

Tillfällig vistelse i kommunen

För personer som omfattas av LSS och som tillfälligt vistas i kommunen föreligger skyldighet enligt 16 § LSS att ställa resurser till förfogande vid akuta situationer. Som tillfällig vistelse räknas såväl en tillfällig genomresa som upp till sex månaders boende i t.ex. sommarbostad. Behovet av insats ska uppkomma under vistelsen och avse tillfälliga stödinsatser som den enskilde behöver omedelbart.

Bosättningskommunen ska ersätta vistelsekommunen för kostnader för att verkställa beslut som bosättningskommunen fattat. Sådan ersättning ska betalas enligt bosättningskommunens ersättningsnivå för motsvarande insatser

Enskilda över 66 år

Personer över 66 år med funktionsnedsättning kan omfattas av LSS om funktionshindret inte beror på normalt åldrande. Även när åldrandet förstärker en funktionsnedsättning kan den enskilde

Handläggning av LSS, riktlinje

omfattas av lagen. Förutsättningen är att funktionsnedsättningen i sig inte är åldersrelaterat. Särskilda regler finns för personer med funktionsnedsättning över 66 år vad gäller personlig assistans enligt LSS.

Enskilda med beroendeproblematik

Samverkan kan ske med missbruksenheten och externa parter inom regionen och frivilliga alternativ.

Enskilda med psykisk ohälsa

Samverkan kan ske med socialpsykiatri och externa parter inom regionen och frivilliga alternativ.

God man/förvaltare

Om en person på grund av sin funktionsnedsättning inte kan företräda sig själv ska en god man/förvaltare utses. Se rutin god man/förvaltare.

Barns delaktighet/barnkonventionen

Barnperspektivet enligt FN:s barnkonvention ska tillämpas, vilket innebär att barnet har rätt att få information och få komma till tals om de insatser som berör dem inom LSS-området. LSS-handläggare ska träffa och lyssna på barnet. De barn som kan uttrycka egna åsikter har rätt att fritt uttrycka dessa i alla frågor. Hänsyn ska tas till barnets vilja och med beaktande av barnets ålder och mognad.

I 8 § LSS framgår att en 15-åring som själv förstår vad saken gäller och kan uttrycka en vilja inte kan beredas insatser enligt lagen enbart på vårdnadshavarens eller annan legal företrädarens begäran.

Beslut om olika insatser enligt LSS

Personlig assistans

Med personlig assistans menas personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sina grundläggande behov.

Med grundläggande behov avses:

1. andning,
2. personlig hygien,
3. måltider,
4. av- och påklädning,
5. kommunikation med andra,
6. stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom, och
7. stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa.

Handläggning av LSS, riktlinje

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd för sådan assistans för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Personlig assistans avseende tid efter att den insatsberättigade har fyllt 66 år beviljas endast om insatsen har beviljats innan han eller hon har fyllt 66 år, eller ansökan om sådan insats inkommer till kommunen senast dagen före 66-årsdagen och därefter blir beviljad. Personlig assistans enligt 9 § 2 p LSS får dock inte utökas efter det att den insatsberättigade har fyllt 65 år.

Syfte

Insatsen personlig assistans syftar till att möjliggöra för personer att leva ett självständigt och oberoende liv. Enligt LSS skall verksamheten vara grundad på respekt för personens självbestämmande och integritet. Personen skall i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges.

Insatsen skall tillgodose den enskildes behov av personligt utformad hjälp, för att klara hygien, måltider, för att klä på eller av sig eller för att kommunicera. Den enskildes behov därutöver av kvalificerad hjälp i andra situationer som ingår i det dagliga livet. Exempel på övriga behov kan vara städning, tvätt, nödvändig träning och fritidsaktiviteter.

Rätten till personlig assistans är avsedd att omfatta personer med svåra funktionshinder och som behöver hjälp av annan person i situationer av mycket privat karaktär. Avsikten är att assistansen därutöver också skall ges i andra situationer där personen behöver kvalificerad hjälp och som ingår i det dagliga livet.

Försäkringskassans ansvar

Assistansersättning enligt Socialförsäkringsbalken 51 kap 2 § ska lämnas till personer som har behov av personlig assistans för sin dagliga livsföring med i genomsnitt mer än 20 timmar/vecka för sina grundläggande behov. Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Kommunens ansvar

Kommunen är ansvarig för personlig assistans till personer som behöver assistans för sina grundläggande behov upp till 20 timmar per vecka samt för sina övriga behov. Kommunen ansvarar även för behov av tillfällig utökning av personlig assistans, exempelvis vid sjukdom.

se JO <https://databas.infosoc.se/rattsfall/42950/fulltext>

Kriterier för att beviljas personlig assistans

Enskilda har rätt till personlig assistans om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt.

Personlig assistans beviljas med visst antal timmar per vecka. En individuell bedömning och prövning av behovet görs alltid.

Personlig assistans är primärt en insats för personer som har ett omfattande behov av stöd, dvs ett dagligt stödbehov. Vid bedömning av behovet ska hänsyn tas till eventuella hjälpmedel och anpassningar i bostaden som kan kompensera funktionsnedsättningen. Personer ska inte ersätta hjälpmedel och/eller anpassningar.

Handläggning av LSS, riktlinje

Personlig assistans kan beviljas om personen har behov av stöd för sina grundläggande behov flera gånger per dygn. Det finns inget krav att stödbehovet skall ha en viss tidsmässig omfattning, men ju större stödbehovet är i tid desto mer talar för att rätt till personlig assistans föreligger. Behovet bör därför, i normalfallet omfatta cirka 10 timmar per vecka.

Vid utredning om personlig assistans skall makars/sambos ansvar för varandra och det gemensamma hushållet, beaktas. Detta med hänvisning till äktenskapsbalken.

Både barn och vuxna kan bli beviljade personlig assistans. För barn/ungdom skall det i utredning/bedömning tas hänsyn till barnets utveckling och föräldraansvaret med hänvisning till föräldrabalkens bestämmelser.

Vid personlig assistans till barn skall det finnas omfattande behov av omvårdnad där föräldrarnas insatser i - kombination med t ex barnomsorg och skola - inte räcker till.

Personlig assistans bör alltid diskuteras som alternativ för barn och ungdomar till att bo utanför föräldrahemmet och för vuxna till att bo på en bostad med särskild service.

Personer med enbart psykiska funktionsnedsättningar bör vara berättigade till personlig assistans i de fall där karaktären och omfattningen av det psykiska funktionshindret medför behov av hjälp med de grundläggande behoven t.ex. en person som på grund av sitt psykiska funktionshinder är helt ur stånd att helt själv kunna klara sin hygien eller få i sig mat.

Personlig assistans skall normalt inte beviljas för personer bosatta i boende med särskild service.

Avgränsningar

Behov av personlig assistans föreligger inte om behovet:

- Avser sjukvårdsinsatser enligt hälso- och sjukvårdslagen.
- Avser den omvårdnad som sjukvårdshuvudmannen är skyldig att ge vid sjukhusvistelser. Om särskilda skäl föreligger, kan man få personlig assistans vid en kortare sjukhusvistelse under högst fyra veckor. Se Försäkringskassans vägledning.
- Avser motivations- och aktiveringsinsatser för personer som har svårigheter att ta initiativ och att strukturera sin tid men helt eller i stor utsträckning själv klarar av att på egen hand sköta sina personliga behov.
- Avser insatser som kan tillgodoses av personal i en gruppbostad.
- Avser insatser som skall ges av personal som behövs i barnomsorg, skola, särskola eller daglig verksamhet. Undantag gäller: När funktionshindret skapar särskilda svårigheter att kommunicera med andra än sin personliga assistent. När det för enskildes hälsotillstånd är nödvändigt att personlig assistans finns till hands. När funktionshindret gör det särskilt angeläget att personen har ett starkt begränsat antal personer knutna till sig.
- Avser insatser av servicekaraktär, förutom då de utförs tillsammans med den enskilde som ett led i det personliga stödet. Att instruera eller endast närvara vid utförandet är inte tillräckligt för att anses vara ett led i det personliga stödet.
- Avser tid under den enskildes dygnsvila, med undantag av när den hjälp som behövs är av mycket privat karaktär och därför bör ges av en person som den enskilde valt och har förtroende för eller andra skäl som bedöms nödvändiga för att den enskilde skall uppnå goda levnadsvillkor.
- Avser omvårdnad av barn under tillfällig sjukdom, då detta faller under begreppet föräldraansvar.
- Avser utlandsresor som i normalfallet inte utgör förutsättning för att uppnå goda levnadsvillkor samt full delaktighet i samhällslivet. Resor till närliggande land 3–4 dagar kan i vissa fall vara befogat. Generellt beviljas inte den enskilde utökat antal timmar personlig assistans för att kunna

Handläggning av LSS, riktlinje

företa en resa. Vad som ingår i grundbeslutet om assistans ska först utredas. Exempel på en situation som kan berättiga till tillfälligt utökat antal timmar för att en resa ska kunna genomföras är att det förhindrar den enskildes isolering. Av rättspraxis framgår att en individuell semesterresa till ett mer avlägset land generellt inte kan vara en nödvändighet för att personer ska anses vara garanterade goda levnadsvillkor. Däremot har Regeringsrätten i RÅ 2003 ref. 79 ansett att det är rimligt att personer i aktiv ålder någon gång ges möjlighet att göra en resa till närliggande länder.

- Efter en vägledande dom år 2009 i dåvarande Regeringsrätten får inte matsituationen räknas in i de integritetsnära behoven om personen själv kan "föra mat till munnen". Domslutet har inneburit att många som tidigare hade rätt till personlig assistans numera hamnar under 20-timmarsgränsen och därmed förlorar sin assistansrätt via Försäkringskassan. Undantag är personer som på grund av sväljningssvårigheter och risk för att sätta i halsen, behöver hjälp med att finfördela maten också har ett grundläggande behov även om de kan föra maten till munnen. Samma sak gäller för personer med kognitiva funktionsnedsättningar eller demenssjukdomar som kanske kan föra maten till minnen men som inte är medvetna om vad de äter.

- Den som har behov av mer än en personlig assistent samtidigt, har rätt till två eller flera assistenter endast om möjligheterna att få bidrag enligt lagen (1992:15 749) om bostadsanpassningsbidrag mm., eller hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), har utretts. (9 a § LSS). Detta innebär inte "att det ska krävas att den enskilde visar att behovet inte kan tillgodoses på ett annat sätt. Däremot bör det kunna krävas av den enskilde att denne undersökt och övervägt alternativa lösningar för att tillgodose behovet. Men även om den enskilde finner att behovet kan tillgodoses exempelvis genom bostadsanpassning, bör det även fortsättningsvis stå fritt för honom eller henne att välja att ansöka om dubbel assistans i stället. Det bör alltså räcka med att de alternativa lösningarna har utretts". (Prop.2009/10:176).

Beslut

Beslutet om personlig assistans avser biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet av ekonomiskt stöd inte täcks av bestämmelserna i Socialförsäkringsbalken.

Beviljas som personlig assistans för visst antal timmar per vecka.

Vid beslut om "ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans" beslutas om antal timmar per vecka, månad eller längre tid till samma schablonbelopp som den statliga ersättningen för personlig assistans. Schablonersättningens storlek fastställs varje år av regeringen. Om det finns särskilda skäl, kan förhöjd timersättning utbetalas, dock med högst 12 procent. Skäl för förhöjt timbelopp kan vara att den enskilde behöver särskilt kvalificerad personal eller personal som behöver särskilt stöd i sitt arbete. Ett exempel kan vara i de fall där speciell kompetens behövs för att tolka vad den enskilde vill förmedla.

I samband med ordinarie assistents sjukdom kan det antingen beviljas ekonomisk ersättning för skäligen kostnader som intet täcks av assistansersättning eller i form av personlig assistent.

Vid tillfälligt behov av utökad assistans ska socialsekreterare LSS endast besluta om antal timmar personlig assistans (schablonbelopp) utifrån det tillfälliga behovet, inte om merkostnader i övrigt. Om den enskilde har beslut om högre ersättning per timme än schablonbeloppet för det kontinuerliga behovet av assistans, ska det högre beloppet utgå även för de timmar som avser att täcka det tillfälligt utökade behovet.

Omkostnader

Utföraren ersätter kostnader för den personliga assistenten som uppstår i samband med aktiviteter som sker tillsammans med brukaren. Exempel på assistansomkostnader är resor och

Handläggning av LSS, riktlinje

inträdesavgifter. Omkostnaderna ska vara godkända av ansvarig chef. De ska också redovisas med kvitto. Beslut om personlig assistans enligt beslut om personlig assistans som beviljas retroaktivt genererar inte någon retroaktiv omkostnadsersättning Enstaka timmar för personlig assistans, som är avsedda för att användas för fritidsaktiviteter, kan sparas under högst ett kalenderhalvår.

Ledsagarservice

Ledsagarservice skall tillgodose behovet av att bryta isolering för personer med omfattande funktionshinder. Detta kan ske genom personligt stöd för att kunna besöka vänner, delta i fritidsaktiviteter och kulturliv eller kunna gå ut och promenera.

Syfte

Av rättspraxis framgår att syftet med insatsen främst är att tillgodose enskildas behov av att komma ut i sin närmiljö för att kunna delta i aktiviteter av vardaglig karaktär.

Ledsagarservice lämnas som ett led i ambitionen att underlätta för den enskilde att ha kontakter med andra. Avsikten är att den enskilde skall få hjälp med att komma ut bland andra människor. Detta för att bryta den isolering som annars kan bli följden av omfattande funktionsnedsättning. Insatsen bör ha karaktären av personlig service och anpassas efter de individuella behoven.

Kriterier för att beviljas ledsagarservice

Enskilda har rätt till ledsagarservice om de löper risk att bli isolerade, behöver personligt stöd för att komma ut bland andra människor och att deras behov inte faktiskt tillgodoses på annat sätt.

Ledsagarservice är i huvudsak avsedd för aktiviteter av vardaglig karaktär i närmiljön. Med närmiljö avses angränsande kommuner. Samtidigt skall även innehållet i aktiviteten ha betydelse för beslutet. Insatsen kan beviljas för att besöka vänner, delta i kulturliv och fritidsaktiviteter samt promenader, aktiviteter som den enskilde annars inte skulle kunna genomföra eller vara delaktig i.

Service kan erbjudas personer som tillhör lagens personkrets men inte har personlig assistans, eftersom ledsagning är en uppgift som ingår i personlig assistans.

Ledsagarservice av tillfällig karaktär kan i undantagsfall beviljas utanför närområdet, om den enskilde har behov av insatsen för att uppnå goda levnadsvillkor. Bedömningen av behovet ska tydligt dokumenteras i utredningen. Syfte och mål med insatsen ska tydligt framgå.

Omvårdnad ingår inte som en del av insatsen.

Enligt prejudicerande dom beviljas inte utökad/tillfällig ledsagarservice i samband med semesterresa/rekreationsresa.

I bostad med särskild service ingår kultur- och fritidsverksamhet, vilket ska bidra till att bredda den enskildes sociala nätverk. Behovet av ledsagarservice ska därför tillgodoses inom ramen för bostad med särskild service. För att möjliggöra för den enskilde att utöva specifika individuella aktiviteter utanför boendet kan det dock undantagsvis finnas behov av ledsagning hos person som bor i boende med särskild service. Behovet av ledsagning i samband med önskan att umgås med jämnåriga utanför gruppbostadens ram ska särskilt uppmärksammas.

När det gäller barn skall föräldraansvaret särskilt beaktas i bedömningen. Vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning har, liksom andra vårdnadshavare, ansvar enligt föräldrabalken för barns omvårdnad och trygghet. Vårdnadshavaren skall svara för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Vid prövning avseende ungdomar 13 – 18 år skall särskilt beaktas om behovet av ledsagarservice är tillgodosett

Handläggning av LSS, riktlinje

genom att ungdomen regelbundet kan ta del av fritidsverksamhet oberoende av föräldrars medverkan eller genom insatser som möjliggörs av omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning.

Vid bedömning av om det föreligger behov av ledsagarservice skall särskilt beaktas om den enskilde i sin nuvarande situation riskerar att bli isolerad:

- Genom ensamt boende.
- Genom avsaknad av arbetsgemenskap.
- Genom brister avseende sociala kontakter.
- Genom att inte spontant kunna ta del i samhällslivet.

Avgränsningar

Behovet skall anses tillgodosett om den enskilde har biträde av personlig assistent eller har behovet faktiskt tillgodosett på annat sätt t ex genom beviljad bostad med särskild service, föräldraansvar, insats av anhörig, barnomsorg, fritidsverksamhet eller daglig verksamhet.

Vid prövning avseende personer som bor i bostad med särskild service skall behovet av ledsagarservice normalt anses tillgodosett:

- När den enskilde deltar i daglig verksamhet utanför bostaden.
- När den enskilde har faktiska möjligheter att komma ut i samhället.
- Den enskilde har faktisk tillgång till fritidsaktivitet minst en gång i veckan.

Om en verksamhet (9§9, 9§10 LSS) genomför en gemensam resa är detta fortfarande att betrakta som basverksamhet och berättigar inte till ledsagning enligt LSS.

Beslut om ledsagarservice

Beviljas som regelbunden service för ungdom i åldern 13–17 år, vanligtvis upp till 12 timmar per månad.

- Beviljas som regelbunden service för person i åldern 18–65 år, vanligtvis upp till 24 timmar per månad.
- Beviljas som regelbunden service för person över 65 år, vanligtvis upp till 12 timmar per månad.
- Kan därutöver beviljas vid särskilda skäl och tidsbegränsas till detta speciella tillfälle.
- Beviljas endast vid särskilda skäl och tidsbegränsas då till detta speciella tillfälle för personer som bor i bostad med särskild service.

Omkostnader

Ledsagarservice kan ske både inom ramen för anställningar och timarvoderade uppdrag. Utföraren beslutar om lämpligaste form.

Leverantören av ledsagarservice ersätts genom schablonersättning per utförd timme. Det går inte att spara beviljade timmar från en månad till nästa.

Den enskilde ska inte ha några kostnader utöver sina egna för ledsagningen enligt LSS. Rättspraxis enligt Högsta förvaltningsdomstolen anger att ledsagares omkostnader inte ska ersättas med stöd av LSS. Insats som går utöver vad som följer av LSS kan ges med stöd av socialtjänstlagen. Det kan

Handläggning av LSS, riktlinje

finnas rätt till vårdbidrag eller handikappersättning för merkostnader.

Kontaktperson

Kontaktperson är en insats som skall tillgodose behovet av en medmänniska när kontakt med anhöriga eller vänner saknas eller behöver kompletteras. Insatsen kan vara även för behovet av hjälp att bryta isolering.

Anhörig kan inte erhålla förordnande som kontaktperson. Kontaktpersonen är aldrig en legal företrädare för den enskilde.

Syfte

Syftet med insats i form av kontaktperson är att erbjuda en social kontakt som kan ersätta eller komplettera kontakten med anhöriga och/eller vänner och på så vis bryta den enskildes isolering och underlätta ett självständigt liv i samhället. Isolering kan i detta sammanhang tolkas som en upplevelse av utanförskap hos den enskilde, att den enskilde lever ett tillbakadraget liv och är i avsaknad av sällskap.

Kontaktpersonen är en medmänniska som ska stötta den enskilde att komma i kontakt med andra människor och komma ut i samhället.

Kontaktpersonen kan även ge råd till den enskilde i situationer som inte är av komplicerad natur.

Kriterier för att bevilja kontaktperson

Behov av kontaktperson föreligger när den enskilde:

- Har ett bristfälligt socialt nätverk.
- Inte själv kan tillgodose behovet av samvaro med andra.
- Inte själv kan tillgodose behovet av en meningsfull fritid.

Insatsen är ett icke professionellt stöd som skall ges av en person med stort engagemang och intresse för andra människor. Personen med funktionsnedsättning kan ha svårt att ordna för sig på sin fritid. En kontaktperson kan tillsammans med den enskilde genomföra olika aktiviteter och uppmuntra honom/henne att ta egna initiativ och knyta egna kontakter. Insatsen kontaktperson kan beviljas oavsett den enskildes boendeform för att hindra isolering och för att möjliggöra en oberoende kontakt utanför närstående och personalgruppen.

Avsikten med en kontaktperson är främst att tillgodose behovet av en medmänniska när anhörigkontakt eller vänner saknas eller behöver kompletteras.

Något krav på särskild yrkeskompetens hos kontaktpersonen kan inte ställas. Detta innebär att insatsen inte kan beviljas när kravet på specialkompetens är alltför omfattande. I kontaktmannaskapet ingår aldrig omvårdnadsinsatser.

Vid bedömning om behovet av kontaktperson skall särskilt beaktas om den enskilde behöver ett komplement till kontakten med anhöriga:

- Genom avsaknad av eller mycket liten kontakt med anhöriga.
- Genom ensamt boende.
- Genom avsaknad av arbetsgemenskap.
- Genom avsaknad av någon att umgås med på fritiden.

Handläggning av LSS, riktlinje

Vid prövning avseende barn och ungdom upp till 15 år skall särskilt beaktas vad som faller inom normalt föräldraansvar eller för övrigt skall anses tillgodosett genom kamratkontakter i skola och fritidsverksamhet.

Avgränsningar

Behovet skall anses tillgodosett när behovet av sociala kontakter är tillgodosett på annat sätt t.ex. genom arbetsgemenskap, stöd från anhöriga, fritidsverksamhet, kamratkontakter i skola.

Beslut om kontaktperson

Beviljas normalt för personlig kontakt minst en gång per månad.

Omkostnader

Ersättning till kontaktperson skall utgå enligt aktuellt cirkulär från Sveriges kommuner och regioner. Ersättningen till kontaktperson består av:

- Arvode.
- Omkostnadsersättning.

När den enskilde deltar i aktiviteter tillsammans med kontaktpersonen skall han/hon själv betala sina kostnader.

Avlösarservice i hemmet

Avlösarservice i hemmet är en insats som skall tillgodose anhörigas behov av att vila och få avkoppling, anhörigas behov av att kunna genomföra aktiviteter som personen inte deltar i, föräldrars behov av att ägna sig åt det funktionshindrade barnets syskon eller anhörigas behov av att kunna resa bort.

Syfte

Syftet med insatsen är att möjliggöra för vårdnadshavare, familjehem eller make/maka att bli avlastad i omvårdnadsarbetet.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning behöver ofta hjälp med avlösning för att kunna koppla av eller för att genomföra aktiviteter som barnet inte deltar i. Likaså kan avlösning vara en förutsättning för att föräldrar ska kunna ägna sig åt syskon eller kunna resa bort. Tillgång till avlösning kan vara en förutsättning för att föräldrar ska kunna delta i kortare utbildning eller medverka i behandling, utan att barnet följer med.

Anhöriga som vårdar vuxna personer med funktionsnedsättning i gemensam bostad behöver vila eller genomföra egna aktiviteter.

Avlösarservicens uppgift är omvårdnad av den funktionsnedsatta vilket innefattar all individuellt anpassad hjälp i den dagliga livsföringen som ska tillgodose den enskildes psykiska, fysiska och sociala behov. Insatsen skall vara av personlig karaktär genom att anpassas efter den enskildes behov och önskemål.

Kriterier för att bevilja avlösarservice i hemmet

Behov av avlösarservice i hemmet föreligger när den enskilde normalt får sitt behov av omvårdnad och tillsyn tillgodosett av föräldrar/anhöriga i sitt eget hem och dessa behöver avlösning i

Handläggning av LSS, riktlinje

omvårdnads- och tillsynsarbetet:

- För att få avkoppling.
- För att kunna uträtta sysslor utanför hemmet.
- För att kunna resa bort.
- För att kunna delta i olika aktiviteter som brukaren inte deltar i.
- För att kunna ägna tid åt syskon till ett barn med funktionshinder.

Vid prövning avseende mindre barn skall särskilt beaktas om behov av avlösarservice i hemmet föreligger med hänsyn till vad som normalt får anses falla inom ramen för det föräldrabalkens föräldraansvar. Jämförelse får göras med vad som är normalt för barn i samma ålder.

Avlösarservice skall ges av en person som normalt inte står för omvårdnad och tillsyn av personen.

Avgränsningar

Det skall särskilt beaktas om behovet kan anses vara tillgodosett genom insatser som t ex:

- Beviljad assistansersättning.
- Beviljad korttidsvistelse.
- Insatser som möjliggörs genom beviljat vårdbidrag.
- Insatser som möjliggörs genom beviljad handikappersättning.

Insatsen kan inte beviljas för att insatsen skall tillgodose behov av barnomsorg och tillsyn/omvårdnad av syskon till den funktionshindrade eller för att anhörig blir avlöst för att kunna förvärvsarbeta.

Beslut

Beslut om avlösarservice i hemmet beviljas vid enstaka tillfällen eller som regelbunden avlösning i hemmet med ett visst antal timmar per månad. Det kan beviljas vid akuta situationer i den omfattning behov föreligger alla tider på dygnet.

Korttidsvistelse

Korttidsvistelse utanför det egna hemmet är en insats som skall tillgodose anhörigas behov av avlösning för att få avkoppling eller personens behov av miljöombyte och rekreation. Behovet av stöd kan också vara för att bryta ett ensidigt beroendeförhållande mellan barn och föräldrar och därmed gagna den enskildes personliga utveckling.

Syfte

Korttidsvistelse skall erbjuda enskilda personer miljöombyte, rekreation och/eller personlig utveckling. Anhöriga eller familjehemsföräldrar ska få avlösning i omvårdnadsarbetet och ges utrymme till avkoppling.

Insatsen kan ses som ett led i ökad självständighet för ungdomar/vuxna som bor i föräldrahemmet och därigenom bryta beroendeförhållanden mellan barn och föräldrar. Korttidsvistelse kan därmed även bli ett led i enskildas personliga utveckling.

Handläggning av LSS, riktlinje

Kriterier för att bevilja korttidsvistelse

Behov av korttidsvistelse utanför det egna hemmet föreligger om den enskilde får sitt behov av omvårdnad och tillsyn tillgodosett av föräldrar/ anhöriga i sitt eget hem. De anhöriga som behöver kortare eller längre period av avlösning i omvårdnads- och tillsynsarbetet för att få utrymme för avkoppling. Den enskilde som har ett behov av miljöombyte och rekreation eller behöver minska beroendeförhållandet mellan barn och föräldrar.

Vid prövning avseende barn skall särskilt beaktas om behov av korttidsvistelse utanför det egna hemmet föreligger med hänsyn till att behov av miljöombyte och rekreation utanför familjen får anses ringa för små barn och ökar successivt med stigande ålder. Jämförelse får göras med vad som är normalt för barn i samma ålder.

Vid prövning av ansökan om korttidsvistelse skall särskilt beaktas om behovet kan anses vara tillgodosett genom andra insatser t ex:

- Beviljad personlig assistans.
- Ledsagarservice.

Korttidsvistelse utanför det gemensamma hemmet ska vara ett alternativ/ komplement till avlösarservice. I valet mellan de bägge insatserna skall den enskildes och anhörigas önskemål tillmätas största betydelse.

Den enskildes eller en enskild familjs önskemål och behov bör så långt möjligt vara avgörande vid val av utformningen av korttidsvistelsen.

Korttidsvistelse kan ske i olika former där de vanligaste är korttidshem, stödfamilj och läger. I Eda kommun är ambitionen att behoven så långt möjligt skall tillgodoses inom kommunens egna verksamheter alternativt andra närliggande verksamheter.

Avgränsningar

Behovet är tillgodosett om den enskilde har sitt behov av miljöombyte och rekreation faktiskt tillgodosett på annat sätt, t ex genom insatser i form av personlig assistans, ledsagarservice eller bor i bostad med särskild service.

Vid val av former för insatsen skall särskilt beaktas den unges behov av frigörelse och personlig utveckling.

Korttidsvistelse beviljas i normalfallet inte för vuxna personer som är beviljade personlig assistans enligt 9.2 LSS eller enligt Socialförsäkringsbalken (RegR 3191-04). För barn och ungdomar med assistans gäller en restriktiv individuell bedömning.

Omfattningen av korttidsvistelsen grundar sig på en individuell bedömning av behovet. Ju längre tid ett behov föreligger desto mer angeläget blir det att pröva annan insats. En absolut gräns för att överväga annan insats är bostad i särskild service är när behovet överstiger 14 dygn per månad. För barn bör i första hand insats i form av personlig assistans övervägas

I de fall när föräldrar har delad vårdnad skall behovet av korttidsvistelse utgå från barnens behov medan föräldrarnas behov av avlastning skall stämmas av mot den tid de faktiskt ansvarar för barn.

Beslut

Korttidsvistelse beviljas i antal dygn per kalendermånad eller år. Korttidsvistelse är vanligtvis en regelbunden återkommande insats som ges några dygn per månad.

Handläggning av LSS, riktlinje

För personer med mycket omfattande behov ges insatsen i maximalt 14 dygn per kalendermånad. Utnyttjas inte dygnet görs en återkoppling från verksamheten till LSS-handläggare för ny prövning av behovet. Korttidsvistelse kan i avvaktan på bostad med särskild service i undantagsfall beviljas för längre period än 14 dygn/månad. Korttidsvistelse kan beviljas vid akuta situationer i den omfattning behov föreligger. Kan beviljas i form av korttidshem, stödfamilj eller lägervistelse.

Avgift

När barn och ungdomar deltar i aktiviteter tillsammans med verksamheten skall vårdnadshavaren betala barnet/ungdomens kostnader.

Resor från och till korttidsvistelse ingår inte i insatsen korttidsvistelse. Detta styrks av en dom från Kammarrätten i Göteborg, mål nr 5310-1994. Resor till och från korttidsvistelse anordnas och bekostas av föräldrarna eller den funktionshindrade.

Ersättning till stödfamilj skall utgå enligt aktuellt cirkulär från Sveriges kommuner och regioner och består av:

- Arvode.
- Omkostnadsersättning.

När barn och ungdomar deltar i aktiviteter tillsammans med stödfamiljen skall vårdnadshavaren betala barnet/ungdomens kostnad.

Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år

Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år är en insats som skall tillgodose:

- Behovet av tillsyn för skolungdom som är över 12 år när föräldrar/vårdnadshavare förvärvsarbetar.
- Behovet av en trygg situation för skolungdom som fyllt 12 år när föräldrar/ vårdnadshavare förvärvsarbetar.
- Behovet av meningsfull sysselsättning och kamratkontakter för funktionshindrade skolungdomar som är över 12 år.

Syfte

Många ungdomar med omfattande funktionshinder som har förvärvsarbetande föräldrar kan av olika skäl inte klara sig själva före eller efter skoldagen eller under skollov och ferier. Det är därför nödvändigt att ungdomen under sådan tid kan tillförsäkras både en trygg situation och en meningsfull sysselsättning.

Behovet av tillsyn och verksamhet kan vara mycket varierande. Det innebär att tillsynen måste kunna utformas flexibelt med utrymme för individuella lösningar. För vissa kan kommunens reguljära fritidsverksamheter med personligt stöd vara det bästa alternativet. I vissa situationer kan det vara lämpligt att anordna särskilda grupper för att tillgodose önskemål som kan finnas bland funktionsnedsatta ungdomar om att träffa andra ungdomar i en likartad situation.

Handläggning av LSS, riktlinje

Kriterier för att bevilja korttidstillsyn

I Eda kommun ansvarar skolan för fritidshemsverksamhet till och med vårterminen det år barnet fyller 13 år. Från och med den 1 juli samma år övergår ansvaret för korttidstillsyn enligt LSS till verksamheten för funktionshinder.

Behov av korttidstillsyn för skolungdom föreligger om den enskilde:

- Är över 12 år, dock längst sommarlovet det år ungdomen slutat gymnasiet.
- Behöver tillsyn på dagarna före/efter skoltid samt under lov dagar.
- Behöver meningsfulla aktiviteter på sin fritid.
- Behöver träffa jämnåriga att umgås med på fritid.
- Behöver stöd för meningsfulla aktiviteter och möjlighet att träffa jämnåriga. Detta gäller även om tillsynen faktiskt är tillgodosedd genom förälder/vårdnadshavare.

Avgränsningar

Behovet är tillgodosett om den enskilde har behovet av tillsyn och meningsfull fritidsaktivitet faktiskt tillgodosett på annat sätt t. ex genom stöd från anhöriga eller genom deltagande i annan fritidsverksamhet.

Beslut

Korttidstillsyn beviljas i regel under samma tider som för ordinarie skolbarnsomsorg. Korttidstillsyn kan även beviljas på annan tid än de angivna öppettiderna om behov föreligger. Korttidstillsyn kan beviljas under hela den tid elever går i grundskolan och gymnasieskolan.

Boende för barn och ungdomar

Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdom är en insats som skall tillgodoses:

- Behovet av boende för barn och ungdomar med svåra funktionshinder och omfattande behov av omvårdnad, som trots olika stödinsatser inte, helt eller delvis, kan bo kvar i föräldrahemmet.
- Behovet av kompletterande boende för barn i alla åldrar upp till dess att deras skolgång inom det allmänna skolväsendet för barn och ungdom upphör.
- Behovet av att barnet eller den unge, utanför föräldrahemmet, ges möjlighet att etablera en djup och stadigvarande kontakt med några få vuxna personer och i en trygg och konstant omgivning. 9 § 8 LSS.

Syfte

En grupp barn och ungdomar som omfattas av lagen, kan trots olika stödåtgärder inte bo hos sina föräldrar. För dem är bostad i en annan familj eller bostad med särskild service för barn och ungdomar ett alternativ. Behovet kan även uppkomma på grund av skolgång på annan ort.

Boende i bostad med särskild service för barn och ungdomar är aldrig en ersättning för föräldraskapet utan ett komplement. Vid misstankar om brister i föräldrars förmåga ligger alltid utredningsansvaret hos enheten för barn- och ungdom.

Handläggning av LSS, riktlinje

Familjehem och bostad med särskild service för barn och ungdom är frivilliga boendeformer och skall i förhållande till barnets hem erbjuda en kompletterande varaktig uppväxtmiljö. Gränsen mellan olika boendeformer bör vara mjuk med utgångspunkten att med föräldrahemmet som bas hitta den bästa lösningen för barnet/ungdomen. Inom begreppet särskilda boendeformer kan elevhemsboende ingå.

Rättigheten avser barn och ungdomar t o m det år barnet fyller 18 eller fram till dess att skolgången upphör. Ett övervägande bör göras för unga vuxna som fyllt 18 år om det istället är lämpligt med bostad med särskild service för vuxna.

I insatsen familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom ingår omvårdnad vilket innefattar all individuellt anpassad hjälp i den dagliga livsföringen som ska tillgodose den enskildes psykiska, fysiska och sociala behov. Inom ramen för bostad med särskild service till bostad med särskild service till barn och ungdom ingår även möjlighet till fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter samt vid behov ledsagning i samband med detta.

Kriterier för att bevilja bostad med särskild service för barn och ungdom

Behov av annat boende föreligger om barnet eller den unge:

- Behöver vistas i annat boende för att få tillgång till specialiserad verksamhet för undervisning, medicinsk eller annan vård.
- Om barnet eller den unge, trots olika andra stödinsatser, regelbundet och till övervägande del behöver vistas i annat boende.

Barn och ungdomar i behov av bostad med särskild service kan vara i alla åldrar fram till dess att deras skolgång inom det allmänna skolväsendet för barn/ungdom upphör. Ingen nedre åldersgräns gäller för boende med särskild service. Barn och ungdomar som är i behov av detta boende har ett omfattande stöd/omvårdnadsbehov och servicebehov. Yngre barn ska i första hand placeras i familjehem. Med yngre barn avses i första hand barn under 15 år.

Vid bedömning kring barn eller ungdoms har behov av annan boendeform skall särskilt beaktas:

- Om behovet kan tillgodoses i föräldrahemmet.
- Föräldrarnas val av kompletterande boendeform.
- Att boendeformen skapar goda förutsättningar för barnets eller den unges känslomässiga och sociala utveckling.
- Att boendeformen kan tillgodose barnets eller den unges behov av omvårdnad.

Avgränsningar

Behovet skall anses tillgodosett om barnet eller ungdomen, med kompletterande stödinsatser, klarar att till övervägande del bo kvar i föräldrahemmet.

Beslut

Beslut om annat boende för barn och ungdom:

- Beviljas i form av placering i familjehem.
- Beviljas i form av bostad med särskild service för barn och ungdom.
- Klargör att rätten till insats föreligger längst till den tidpunkt då ungdomen avslutat sina gymnasiestudier och uppnått vuxen ålder.

Ersättning till familjehem

Till anlitade familjehem utgår ekonomisk ersättning som består av:

- Arvode.

Handläggning av LSS, riktlinje

- Omkostnadsersättning.

Arvodesdelen utgör ersättning för den insats och den tid som uppdraget kräver. Om familjehemmet avlastas för sina insatser genom t.ex. korttidsvistelse, personlig assistans eller andra insatser skall hänsyn tas till detta. Vid avlastning mer än en helg per månad skall arvodet reduceras. Reducering av arvodet skall ske med maximalt 20 procent. Avdrag för matkostnad i samband med korttidsvistelse görs på omkostnadsersättningen.

Avgift för Familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdom

Föräldrar är skyldiga att i skälighetsutsträckning bidra till kommunens kostnader när ett barn under 18 år får vård utom det egna boendet, enligt LSS 20 §. Kommunen tar ut en avgift som för varje tid motsvarar högsta underhållsstödsbeloppet. Beräkningen ska göras på var och en av föräldrarna, även om de är sammanboende.

Vårdnadshavare avgör om barnbidraget skall utbetalas till dem eller till familjehemsföräldrarna. Barnbidraget är avsett att användas för barnet. I avtalet skall framgå vem som ansvarar för barnbidraget. Information om föräldrars ansvar för kostnader framgår av cirkulär från Sveriges kommuner och regioner.

Bostad med särskild service för vuxna

Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna är en insats som skall tillgodose behovet av ett eget och så långt möjligt självständigt boende för personer med omfattande funktionshinder som saknar egen bostad, eller bor tillsammans med anhörig. Behovet av lämpligt och individuellt anpassat boende med avseende på behovet av service och omvårdnad

Syfte

Insatsen innebär möjligheter för vuxna att lämna föräldrahemmet och skapa sig ett eget hem. Boendet ska möjliggöra livskvalitet, goda utvecklingsmöjligheter och ett självständigt liv. Den enskildes behov av stöd och service ligger till grund för val av bostadsform.

Vuxna personer som omfattas av LSS kan ha rätt till bostad med särskild service. Personer kan också ha rätt till en av kommunen anvisad särskilt anpassad bostad.

Omsorg och omvårdnad ingår i insatsen bostad med särskild service för vuxna. I omsorgen ingår att stödja och hjälpa personer med funktionsnedsättning med dagliga personliga behov som de kan ha svårigheter att klara.

Inom ramen för boendet skall den enskilde ges stöd så att egna intressen och önskemål tas tillvarata. Den enskilde ska få möjlighet att utveckla ett varierat socialt nätverk och ta del av, eller själv utöva kultur- och fritidsaktiviteter som erbjuds både inom den kommunala organisationen och i samhället för övrigt. Utföraren skall bistå den enskilde med planering för deltagande i kultur- och fritidsaktiviteter.

Servicebostad

Med servicebostad avses bostäder som har tillgång till gemensam service, larm och stöd av fast anställd personal. Lägenheterna skall vara anpassade efter den enskildes behov och oftast finnas i samma eller kringliggande hus.

Handläggning av LSS, riktlinje

Serviceboende kan för vissa personer med funktionsnedsättning vara en lämplig mellanform av bostad mellan ett helt självständigt boende i en egen lägenhet och en lägenhet i gruppboende.

En person med funktionsnedsättning som har stora svårigheter i sin livsföring kan dock behöva ett mer omfattande och kvalificerat personligt stöd än vad som finns att tillgå i en serviceboende.

Den som önskar bo i en serviceboende skall i möjligaste mån få sitt önskemål beaktat och tillförsäkras personligt stöd i en omfattning som gör sådant boende möjligt. Hälso- och sjukvård ingår i insatsen serviceboende.

Gruppboende

Gruppboende skall vara ett bostadsalternativ för personer som har ett så omfattande behov av tillsyn och omvårdnad att mer eller mindre kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. Det handlar om ett litet antal bostäder med gemensamma utrymmen och där service och omvårdnad kan ges alla tider på dygnet. Hälso- och sjukvård ingår i insatsen gruppboende.

Särskilt anpassad bostad

Syftet är att underlätta för personer som p.g.a. sin funktionsnedsättning inte fullt ut klarar egen bostad. Bostaden ska vara anvisad av kommunen och ha en viss grundanpassning. I insatsen ingår inte personalstöd. Det ska i första hand prövas om anpassningar i befintlig bostad kan tillgodose behovet av en anpassad bostad. Anpassningar i befintlig bostad kan inte beviljas som särskilt anpassad bostad.

Kriterier

Behov av bostad med särskild service för vuxna föreligger om personen har så omfattande behov av omvårdnad och service att detta inte kan tillgodoses i ett ordinarie boende.

Behov av annan särskilt anpassad bostad för vuxna föreligger om personen på grund av funktionshinder har behov av en bostad med fysisk grundanpassning.

Vid bedömning av den enskildes behov av bostad med särskild service för vuxna skall särskilt beaktas:

Om behovet av tillsyn och omvårdnad genom tilläggsinsatser kan tillgodoses i ett ordinarie boende med möjlighet till bostadsanpassning.

Beslut

Beviljas i form av bostad med särskild service. I beslutet bör framgå att rätten till bostad med särskild service gäller så länge som behovet finns.

Verkställigheten avgör vilken form av särskilt boende, gruppboende eller serviceboende. Den enskilde kan inte kräva att få flytta in i ett namngivet boende.

Avgifter

Hyra och omkostnader inklusive HSL-insatser betalas av den enskilde. På gruppboendeställen med gemensam kosthållning betalas avgift för maten.

Handläggning av LSS, riktlinje

Daglig verksamhet

Daglig verksamhet skall tillgodose behovet av meningsfulla dagliga aktiviteter för personer i yrkesverksam ålder. 9 § 10 LSS.

Syfte

Insatsen daglig verksamhet har som syfte att skapa meningsfull sysselsättning som ska bidra till personlig utveckling, stimulans, gemenskap samt främja delaktighet i samhället. Verksamheten ska vara av habiliterande karaktär och ge miljöombyte, social gemenskap, självkänsla och självförtroende.

Daglig verksamhet skall inte uppfattas som en anställningsform. Det är inte fråga om ett avlönat arbete och syftet är inte heller att producera varor eller tjänster. Detta hindrar inte att det övergripande målet bör vara att om möjligt utveckla den enskildes förutsättning till arbete.

Deltagaren ska genom inflytande och medbestämmande ges möjlighet att påverka och utforma innehållet som ska anpassas efter var och ens behov, förutsättningar och intressen.

Daglig verksamhet omfattar normalt personer i yrkesverksam ålder. Detta innebär att den enskilde har rätt att vara kvar i daglig verksamhet i enlighet med allmänna pensionsregler.

Kriterier

Insatsen daglig verksamhet avser enbart personer som tillhör personkrets 1 och 2.

Avgränsningar

Behov av daglig verksamhet föreligger inte när den enskilde:

- Förvärvsarbetar.
- Deltar i utbildning.
- Har pågående insatser från Kommunen, Arbetsförmedlingen och/eller Försäkringskassan som t ex berör arbetslivsintroduktion och lönebidragsanställning.

Behovet är tillgodosett om den enskilde har behovet av sysselsättning i vardagen tillgodosett på annat sätt.

Beslut

Insatsen Daglig verksamhet beviljas i form av daglig verksamhet. Verkställigheten avgör formen för den dagliga verksamheten.

Ersättning

Habiliteringsersättning utgår till personer som deltar i daglig verksamhet när staten utger stimulansmedel. Syftet är att aktivt stimulera den enskilde att delta i verksamheten. Daglig verksamhet är en insats och ingen anställningsform. Semesterlagen och andra arbetsrättsliga lagar är därför ej tillämpliga. Den enskilde har rätt till sommarledighet, storhelger och annan ledighet i samråd med övrig verksamhet.